

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

SOU 2024:74

u.remissvar@regeringskansliet.se
u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Utredningen SOU 2024:74 – Fler vägar till arbetslivet

Företagarförbundet delar utredningens ambition att stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv samt att underlätta individers etablering på arbetsmarknaden. Utredningen identifierar viktiga utmaningar inom utbildningssystemet och behovet av att bättre möta arbetsmarknadens krav. Från Företagarförbundets perspektiv, som representerar de minsta företagen, är frågan om hur vi skapar fler jobb, särskilt i dessa företag, central. Företagarförbundets genomgång belyser att mikro-, små och medelstora företag utgör en mycket stor del av det totala antalet företag (284 034 jämfört med 1182 stora företag) och står för en betydande del av sysselsättningen (1 955 886 anställda i mikro/små/medelstora jämfört med 1 069 430 i stora företag). Denna siffra understryker att en betydande del av den potentiella jobbtillväxten finns i små företag. Utmaningen är dock att **sänka tröskeln för att våga anställa i små företag**. Det är skillnad på "Enmansföretag VS VOLVO" när det kommer till resurser och kapacitet att hantera komplexa anställningsprocesser eller osäkerhet kring kompetens och matchning.

Med utgångspunkt i dessa utmaningar har Företagarförbundet i vår "Reformagenda" föreslagit en modell kallad **"Tillväxtjobb"**. Modellen beskrivs som en **"trappstegsmodell som kombinerar kompetensutveckling och arbete"**. Ett centralt syfte är att den ska **"sänka tröskeln för att våga anställa i små företag"**. Den syftar också till att individer ska kunna ta "rimligt stora steg". Modellen föreslås som en "modell, lätt att kopiera".

Vi ser flera beröringspunkter och potentiella synergieffekter mellan "Tillväxtjobb"-modellen och utredningens förslag i SOU 2024:74:

Introduktionsprogrammen och IMF: Utredningen föreslår att Yrkesintroduktion och Individuellt alternativ avskaffas och ersätts med Individuellt förberedelseprogram (IMF). IMF ska förbereda för fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden. "Tillväxtjobb"-modellen, som en trappstegsmodell som kombinerar arbete och kompetensutveckling, skulle kunna fungera som en konkret "väg till arbetslivet" för individer som genomgått IMF och behöver en strukturerad och trygg övergång till anställning,

Företagarförbundet är en ideell och partipolitiskt obunden organisation, som sedan 1936 arbetar för att göra det bättre, enklare och tryggare att starta och driva samt utveckla småföretag i Sverige. Att skapa opinion om och öka förståelsen för småföretagarnas roll samt betydelse i samhällsutvecklingen och för tillväxten är kärnan i vår verksamhet. Därutöver levererar vi kvalificerade förmåner och tjänster till våra medlemmar.

särskilt i ett småföretag. Utredningen konstaterar att introduktionsprogrammen har ett bredare uppdrag än att bara förbereda för anställning, vilket passar en modell som även inkluderar kompetensutveckling.

Yrkesprov: Utredningens förslag om att införa yrkesprov på gymnasial nivå, med en tydlig roll för arbetslivet i utvecklingen och genomförandet, är mycket positivt. Yrkesprov kan bidra till ökad tydlighet kring vilka yrkeskunskaper som krävs och underlätta elevers etablering. Det bidrar också till en starkare koppling mellan skola och arbetsliv. Detta ligger helt i linje med "Tillväxtjobb"-modellens fokus på att kombinera kompetensutveckling och arbete. Att arbetslivet, inklusive representanter från branscher, ska vara delaktigt i framtagandet av yrkesprov via de nationella programråden är avgörande för att säkerställa att proven mäter relevant och efterfrågad kompetens. Vi instämmer i utredningens bedömning att yrkesprov, som ett resultat av samverkan, kan bidra till ökad kvalitet i yrkesutbildningen och stärka tilliten till betygen.

Utbildning på entreprenad och statsbidrag för små/dyra yrkesområden: Utredningens förslag om att underlätta för offentliga huvudmän att lägga ut yrkesutbildning på entreprenad och att införa ett statsbidrag för utbildning inom små och/eller dyra yrkesområden syftar till att möta nationella kompetensförsörjningsbehov. Pilotprojektet med "branschskolor" har visat att detta kan möjliggöra utbildningar som annars vore svåra att erbjuda. Även om "Tillväxtjobb"-modellen i första hand är en modell för anställning, så bygger den på principen att integrera arbete och kompetensutveckling i företag. Detta kan ses som en form av arbetsplatsförlagt lärande och integration. Att stimulera olika former av samverkan och entreprenad, särskilt där små företag kan vara inblandade som mottagare av individer för praktik eller anställningstrappsteg, kan bidra till modellens förverkligande. Ett statsbidrag för att underlätta detta, med fokus på att möta arbetsmarknadens behov, är i princip välkommet. Dock noterar vi att utredningens fokus, trots sin titel, i huvudsak ligger på utbildningssystemets utformning och individens väg *från skolan till arbetslivet*. Mindre uppmärksamhet tycks riktas mot **arbetsgivarens perspektiv och incitament att anställa**, särskilt för små företag med begränsade resurser. Utredningen lyfter att huvudmän ser hinder som svårigheter att rekrytera yrkeslärare och tillhandahålla APL-platser, samt att studenter inte söker sig till yrken med störst behov. Detta är viktiga aspekter av utbudssidan. Men även när utbildningssystemet förbättras och individer blir bättre förberedda, kvarstår tröskeln för småföretagaren att ta steget att anställa den första (eller nästa) personen.

"Tillväxtjobb"-modellen är specifikt utformad för att adressera just denna tröskel för småföretagaren. Genom en trappstegsmodell som minskar risken för den initiala anställningen och integrerar kompetensutveckling i arbetet, skapas bättre förutsättningar för de många små företag som behöver anställa en person samtidigt som arbetstillfällen skapas.

Slutsats och Rekommendation:

Företagarförbundet anser att SOU 2024:74 innehåller många värdefulla förslag för att förbättra yrkesutbildningen och kopplingen till arbetslivet, särskilt förslagen om yrkesprov och en ökad användning av entreprenad/samverkan. För att fullt ut lyckas med målet att fler ska hitta vägar till arbetslivet är det dock nödvändigt att komplettera insatserna inom utbildningssystemet med åtgärder som direkt underlättar för arbetsgivare, i synnerhet småföretag, att anställa.

Vi rekommenderar därför att det fortsatta arbetet med att implementera utredningens förslag, samt eventuella kompletterande insatser, explicit beaktar och utforskar modeller som "Tillväxtjobb". En

Företagarförbundet är en ideell och partipolitiskt obunden organisation, som sedan 1936 arbetar för att göra det bättre, enklare och tryggare att starta och driva samt utveckla småföretag i Sverige. Att skapa opinion om och öka förståelsen för småföretagarnas roll samt betydelse i samhällsutvecklingen och för tillväxten är kärnan i vår verksamhet. Därutöver levererar vi kvalificerade förmåner och tjänster till våra medlemmar.

"trappstegsmodell" som utformas i dialog med småföretagare för att möta deras specifika behov och sänka anställningströskeln är en nödvändig pusselbit för att omvandla förbättrad utbildning till faktiska jobb. Detta är särskilt relevant i relation till de nya Individuellt förberedelseprogrammen (IMF) där individer kan behöva en flexibel och stödjande övergång till arbetslivet.

Att göra det enklare och tryggare för småföretag att anställa en person är avgörande för att möta arbetsmarknadens behov och skapa fler vägar till arbete.

Med bästa småföretagarhälsningar

Mats Assarsson
Ordförande, Företagarförbundet Fria Företagare
<mailto:mats.assarsson@ff.se>
0709-37 41 33 www.ff.se

Företagarförbundet är en ideell och partipolitiskt obunden organisation, som sedan 1936 arbetar för att göra det bättre, enklare och tryggare att starta och driva samt utveckla småföretag i Sverige. Att skapa opinion om och öka förståelsen för småföretagarnas roll samt betydelse i samhällsutvecklingen och för tillväxten är kärnan i vår verksamhet. Därutöver levererar vi kvalificerade förmåner och tjänster till våra medlemmar.